

Jan Muś

Handel zagraniczny Chorwacji z państwami Inicjatywy Trójmorza rozwija się

Dane za 2021 r. dotyczące handlu zagranicznego pokazują wzrost obrotów w handlu towarowym Chorwacji. Władze nie mają jednak powodów do zadowolenia, gdyż rośnie także istotny deficyt w handlu towarowym. Oznacza to, że gospodarka chorwacka w dalszym ciągu wyrównuje deficyt handlowy sprzedażą usług w segmencie turystycznym. Statystyki pokazują także, jak ważnym partnerem handlowym dla Chorwacji są państwa Europy Środkowej oraz Bałkany Zachodnie.

Deficyt handlowy. W odniesieniu do 2020 r. wzrósł zarówno eksport i import, jak też deficyt w handlu zagranicznym Chorwacji. Według Państwowego Urzędu Statystycznego Republiki Chorwacji (*Državni zavod za statistiku, DZS*) wartość całkowitego eksportu Chorwacji w 2021 r. wyniosła ok. 19,1 mld euro, co oznacza wzrost o ok. 4,2 mld euro w porównaniu z 2020 r., czyli o ok. 28,7%. W tym samym czasie całkowita wartość importu wyniosła ok. 28,4 mld euro i wzrosła o ok. 5 mld euro, czyli o ok. 24,1% w porównaniu z 2020 r. Deficyt handlu zagranicznego w 2021 r. wyniósł ok. 9,2 mld euro i wzrósł o ok. 15,4%, czyli o ok. 1,2 mld euro w porównaniu z rokiem poprzednim. Pokrycie importu eksportem w 2021 r. w handlu towarowym wyniosło zaledwie ok. 67%, podczas gdy rok wcześniej było to 65%. Według danych Chorwackiego Banku Narodowego, wartość usług turystycznych sprzedanych w 2021 r. wyniosła 9,1 mld euro. Rok wcześniej wartość ta stanowiła zaledwie 4,8 mld, ale w 2019 r. rekordowe 10,5 mld euro. Całkowita nadwyżka w handlu usługami wyniosła w 2021 r. 9,8 mld euro.

W zakresie handlu towarowego największy deficyt odnotowano w handlu żywnością i zwierzętami (ok. 886 mln euro), smarami i paliwami mineralnymi (ok. 913 mln euro), produktami chemicznymi (ok. 2 mld euro), produktami klasyfikowanymi według materiału (1,9 mld euro), maszynami i środkami transportu (2,8 mld euro) oraz produktami różnymi gotowymi (1,3 mld euro). Nadwyżkę w obrocie towarowym odnotowano jedynie w handlu materiałami nieprzetworzonymi, produktami i transakcjami oraz materiałami niesklasyfikowanymi, których udział w handlu jest minimalny.

Struktura towarowa. Struktura towarów handlu towarowego oraz dynamika zmian w ujęciu rok do roku Republiki Chorwacji w 2021 r. sugerują peryferyjny charakter gospodarki chorwackiej. Najszybciej w odniesieniu do 2020 r. rósł eksport materiałów nieprzetworzonych (31,4%), smarów i paliw mineralnych (123%) oraz olejów i tłuszczów (53%). O 27% wzrósł też import produktów klasyfikowanych według materiałów.

Niewątpliwie pozytywnym sygnałem jest fakt, że największą wartość wśród wszystkich towarów eksportowanych miał eksport maszyn i środków transportu. Niemniej jednak wysoki deficyt (eksport pokrywa jedynie 59% importu tego typu towarów) handlowy w tym segmencie także wskazuje na niedostatki gospodarki chorwackiej.

Eksport i import według sektorów SMTK (w mld euro)

		Eksport			Import		
		2020	2021	Indeks 2021/2022	2020	2021	Indeks 2021/2022
	Razem	14,899	19,187	128,8	22,917	28,447	124,1
0	Żywność i zwierzęta	1,794	2,113	117,8	2,568	3,002	116,9
1	Tytoń i napoje	0,299	0,319	0,106	0,392	0,438	111,9
2	Materiały nieprzetworzone oprócz paliwa	1,107	1,456	131,4	0,432	0,607	140,7

3	Smary i paliwa mineralne	1,343	2,995	223	1,952	3,908	200,2
4	Oleje i tłuszcze roślinne pochodzenia zwierzęcego	0,072	0,111	153	0,104	0,151	144,2
5	Produkty chemiczne	2,051	2,301	112,2	3,852	4,336	112,6
6	Produkty klasyfikowane według materiału	2,502	3,178	127	4,097	5,149	125,7
7	Maszyny i środki transportu	3,530	4,158	117,8	6,174	7,012	113,6
8	Różne gotowe produkty	2,075	2,449	118	3,306	3,773	114,1
9	Produkty i transakcje	0,068	0,085	126,2	0,032	0,057	177,3
	Nie sklasyfikowano	0,054	0,017	32,4	0,004	0,009	221,5

Źródło: Państwowy Urząd Statystyczny Republiki Chorwacji (*Državni zavod za statistiku, DZS*).

Struktura geograficzna. Struktura geograficzna handlu zagranicznego Republiki Chorwacji nie zmieniła się zasadniczo. Najważniejszym rynkiem dla towarów wyprodukowanych w Chorwacji pozostaje UE, ponieważ handel z państwami członkowskimi UE w 2021 r. stanowił ok. 70% całkowitego eksportu, który wzrósł o ok. 31% w porównaniu z 2020 r., i ok. 77% całkowitego importu, który wzrósł o ok. 20%.

Najwięksi zagraniczni partnerzy handlowi z UE w 2021 r. to Niemcy, Włochy i Słowenia. Słowenia jest krajem, do którego wyeksportowano najwięcej towarów w 2021 r., z udziałem ok. 13% całkowitego eksportu i wzrostem o ok. 58% w porównaniu z rokiem poprzednim. Największy udział w imporcie towarów w 2021 r. mają Niemcy. Udział importu z tego państwa do Chorwacji wynosi ok. 15% i wzrósł o 20% w porównaniu z 2020 r. Włochy są nadal jednym z najważniejszych partnerów handlowych Chorwacji, z udziałem ok. 13% całkowitego eksportu, a także ok. 13% całkowitego importu w 2021 r.

Handel z państwami Inicjatywy Trójmorza stanowi istotną część zagranicznego obrotu towarowego Chorwacji. Wartość eksportu do tego regionu w 2021 r. wyniosła w sumie 6,6 mld euro, co stanowiło 50% wartości eksportu do UE lub 34% wartości całego eksportu Chorwacji. Największy udział w eksporcie do państw Inicjatywy Trójmorza miały, oprócz Słowenii (2,4 mld euro wartości eksportu), także Węgry (1,7 mld euro), do których eksport wzrósł w porównaniu z 2020 r. aż o 65%. Tymczasem wartość importu z regionu Trójmorza wyniosła w 2021 r. ponad 10,1 mld euro. Oznacza to wysoki 34-procentowy deficyt w handlu zagranicznym Chorwacji z państwami Europy Środkowej.

Wymiana towarowa z Polską rozwija się nieco szybciej niż handel z Unią Europejską. Eksport do Polski wzrósł w zeszłym roku o 36%, a jego wartość wyniosła 284 mln euro. Wartość importu, który wzrósł o 25,3%, wyniósł ok. 1,1 mld euro. Deficyt w handlu towarami Chorwacji z Polską wyniósł aż 773 mln, a eksport pokrywał import w zaledwie 33%.

W 2021 r. handel z krajami trzecimi stanowił ok. 30% całkowitego eksportu, który wzrósł o ok. 23%, i ok. 23% całkowitego importu, który wzrósł o ok. 39% w stosunku do 2020 r. Największymi zagranicznymi partnerami handlowymi spoza UE, z którymi Republika Chorwacji nawiązała wymianę handlową w 2021 r., są Bośnia i Hercegowina, Stany Zjednoczone i Serbia. Prawie 9% całkowitego chorwackiego eksportu w 2021 r. zrealizowano w Bośni i Hercegowinie i wzrósł on o ok. 28% w porównaniu z rokiem poprzednim, podczas gdy import wzrósł o ok. 46%.

Wnioski. Handel towarowy Chorwacji z zagranicą pokazuje niepokojące dla chorwackiej gospodarki wskaźniki. Deficyt utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie i pokrywany jest w dużej mierze przez zyski z turystyki, czyli eksportu usług. Dane te odzwierciedlają wyzwania, przed jakimi znajduje się rząd Andreja Plenkovicia, jeśli chodzi o transformację gospodarczą państwa. Władze chorwackie w dalszym ciągu nie są w stanie umożliwić krajowym przedsiębiorcom zwiększenia eksportu za granicę. Z pewnością problemem pozostaje stosunkowo niewielka gospodarka chorwacka, która ogranicza możliwość kształtowania się większych podmiotów gospodarczych zdolnych do konkurencyjności na rynkach międzynarodowych.

Z punktu widzenia struktury geograficznej handlu towarowego wyróżnić można trzy zasadnicze wektory: zachodnioeuropejski (Włochy i Niemcy), państwa Inicjatywy Trójmorza oraz państwa Bałkanów Zachodnich. Łączny udział w obrocie towarowym Chorwacji państw regionu Trójmorza zdecydowanie jest największy, choć to niemiecka i włoska gospodarka stanowią dwa najważniejsze pojedyncze rynki zbytu i kupna dla chorwackich przedsiębiorców. Rozwój Inicjatywy Trójmorza, tj. budowa odpowiedniej infrastruktury transportowej i komunikacyjnej, może zwiększyć obroty handlowe Chorwacji z regionem 3SI oraz przyczynić się do zwiększenia wymiany handlowej między Chorwacją a Polską.